

Projekt

z dnia 24 lutego 2025 r.

Zatwierdzony przez

**UCHWAŁA NR XV/84/2025
RADY GMINY CHORKÓWKA**

z dnia 3 marca 2025 r.

**w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata
2025-2027**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2024 r. poz. 1465 z późn. zm.) oraz art. 176 pkt 1 i art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2025 r., poz. 49), uchwala się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2025-2027, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Chorkówka.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Załącznik do uchwały Nr
XV/84/2025
Rady Gminy Chorkówka
z dnia 3 marca 2025 r.

GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY NA LATA 2025–2027

Chorkówka, 2025 rok

Spis treści:

I. WPROWADZENIE I DIAGNOZA PROBLEMU

1. Wstęp.
2. Uzasadnienie wprowadzenia Programu.
3. Diagnoza społeczna.
4. Analiza SWOT.

II. POSTANOWIENIA PROGRAMOWE

1. Podstawy prawne działań ujętych w Programie
2. Adresaci Programu.
3. Czas realizacji Programu.
4. Cele Programu i zadania w zakresie wspierania rodziny.
 - 4.1. Cel główny.
 - 4.2. Cele szczegółowe.
 - 4.2.1 Diagnozowanie i analiza środowisk rodzinnych.
 - 4.2.2 Pomoc w opiece i wychowaniu dziecka w rodzinach dysfunkcyjnych.
 - 4.2.3 Zapewnienie rodzinom stabilizacji i poczucia bezpieczeństwa socjalnego.
 - 4.2.4 Zapobieganie powstania sytuacji kryzysowych prowadzących do dysfunkcjonalności rodzin.
5. Zakładane rezultaty realizacji Programu.
6. Realizatorzy Programu.

III. POSTANOWIENIA OGÓLNE

1. Zasady finansowania.
2. Monitoring i ewaluacja Programu.

IV. PODSUMOWANIE

I. WPROWADZENIE I DIAGNOZA PROBLEMU

1. Wstęp.

Samorządy lokalne odpowiadają za tworzenie i funkcjonowanie lokalnego systemu opieki nad dzieckiem i rodziną. Działania na rzecz rodziny to działania na rzecz całej wspólnoty, a wspierając rodzinę samorząd przyczynia się do rozwoju i wzmacniania więzi w całej społeczności, dlatego jest to tak istotne zadanie.

Działania służb i instytucji powołanych do pracy na rzecz dobra rodziny i dziecka powinny być zintegrowane, ponieważ problemy występujące w rodzinie są złożone i wymagają interdyscyplinarnej współpracy. Główne problemy dezorganizujące życie rodzin to choroba alkoholowa rodziców, przemoc w rodzinie, niewydolność w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, wypadki losowe. Należy docenić i ciągle udoskonalać różnorakie formy wsparcia na rzecz rodziny problemowej. Zamiast zastępować i wyręczać rodzinę w wypełnianiu jej roli, należy ją przede wszystkim wspierać, wspomagać, aby przywrócić jej prawidłowe funkcjonowanie. Wsparcie rodziny powinno być wczesne i mieć charakter profilaktyczny, a główną zasadą powinna być zasada pomocniczości. Działania przyniosą najlepszy efekt, gdy będą odbywać się za zgodą rodziny i z jej aktywnym udziałem, natomiast praca z rodziną powinna być prowadzona przez odpowiednio przygotowaną kadrę, winna być kompleksowa i obiektywna. System wsparcia powinien obejmować zarówno rodziny biologiczne jak i zastępcze. Gdy zaistnieje konieczność umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej, podstawowym celem pracy z rodziną biologiczną będzie jak najszybszy powrót dziecka do rodziny. Wszelkie działania wspierające w utrzymaniu pełnej rodziny są ważne ze względów społecznych i ekonomicznych, konieczne z uwagi na obniżenie kosztów związanych z pobytem dziecka w rodzinie lub instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Organizacja skutecznego systemu opieki nad dzieckiem i rodziną, sprzyjającego prawidłowemu funkcjonowaniu najbardziej potrzebującym środowiskom na terenie Gminy Chorkówka, jest zadaniem niezmiernie ważnym i priorytetowym. Systemowe wsparcie umożliwia zapewnienie potrzebującym jednostkom bezpieczeństwa i stabilizacji, wskazuje jak profesjonalnie, stosownie do okoliczności reagować na potrzeby ludzkie. Koncentracja na rodzinie, jej roli, zasobach i deficytach, związana jest z jej fundamentalnym znaczeniem. Jest ona pierwszym i najważniejszym środowiskiem. To w niej każda osoba od

najmłodszych lat obserwuje otaczający świat społeczny, uczy się go nazywać, klasyfikować, uznawać za przyjazny lub wrogi, przyswajać wspólne wartości lub je odrzucać. Świadomie i nieświadomie przejmuje jako własne przekazywane w rodzinie treści, zachowania, zwyczaje, tradycje, co w znacznym stopniu kształtuje późniejszą osobowość. Dlatego tak ważne jest, aby rodzina funkcjonowała prawidłowo, zapewniając odpowiednie warunki do rozwoju wszystkich swoich członków, a w szczególności dzieci.

Rodzina jest najbardziej stabilnym punktem odniesienia w doświadczeniu dziecka. Dlatego, jeśli w funkcjonowaniu rodziny pojawiają się dysfunkcje, instytucje i służby zobligowane do wspierania rodziny zobowiązane są do podjęcia na jej rzecz określonych działań. Problemy występujące w rodzinie często są złożone, wieloaspektowe i wymagają interdyscyplinarnych, czasem niestandardowych rozwiązań. Wzajemna współpraca i wsparcie buduje poczucie przynależności, akceptacji i satysfakcji z pełnionych ról społecznych, co ułatwia wykonywanie bieżących zadań i rozwiązywanie pojawiających się trudności. Wszelkie działania powołanych jednostek pracujących na rzecz dobra dziecka i rodziny powinny być zintegrowane i opracowane tak, by poprzez pracę oddziaływującą na różne sfery życiowe, maksymalizować długofalowe zyski społeczne.

Główne problemy dezorganizujące funkcjonowanie rodziny to alkoholizm, przemoc domowa, niewydolność w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, ubóstwo, długotrwałe bezrobocie czy niepełnosprawność. Rodziny, w których występują dysfunkcje, wymagają stałego monitorowania przez pracowników socjalnych, pedagogów szkolnych, policję, kuratorów sądowych i przedstawicieli innych instytucji, które mają kontakt z rodziną oraz podejmują działania na rzecz rodziny w oparciu o sprecyzowany plan działania. Aby praca z rodziną przedstawicieli służb społecznych była w pełni skuteczna i efektywna powinna być połączona ze wsparciem ze strony środowiska, w tym również bliższych i dalszych krewnych oraz aktywnością własną ze strony rodziny. Ponadto, praca z rodziną powinna być prowadzona przez odpowiednio przygotowaną i wykwalifikowaną kadrę oraz podejmowana możliwie jak najwcześniej. Organizując różnorodne formy wsparcia na rzecz rodziny wieloproblemowej, należy doceniać i konsekwentnie realizować zasadę podstawowej roli opiekuńczej i wychowawczej rodziny w rozwoju dziecka. Zamiast zastępować rodzinę w jej funkcji opiekuńczo-

wychowawczej, należy ją wspierać i wspomagać tak, aby przywrócić prawidłowe funkcjonowanie. Stąd też, założeniem Programu jest wsparcie rodziny naturalnej już na etapie, kiedy pojawiają się problemy.

Bardzo ważne jest, aby wszystkie podmioty i instytucje uczestniczyły w procesie wspierania rodziny. Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2025-2027, zwany dalej Programem, stanowi sprecyzowany plan wdrożenia działań w zakresie pomocy rodzinom przeżywającym wszelkiego rodzaju trudności oraz spójny i skuteczny system pomocy rodzinom dla dobra lokalnej społeczności.

2. Uzasadnienie wprowadzenia Programu.

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2025-2027 opracowano w oparciu o art. 176 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, zwanej dalej ustawą, w której mowa jest o zadaniach własnych gminy w zakresie wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Zgodnie z powyższą ustawą samorząd gminny zobowiązany jest do tworzenia gminnego systemu profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną realizując następujące zadania:

1. Opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny.
2. Tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny.
3. Tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo- wychowawczych przez:
 - a) zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa;
 - b) organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,
 - c) prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci.
4. Finansowanie:
 - 1) podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny;
 - 2) kosztów związanych z udzielaniem pomocy, o której mowa w art. 29 ust. 2 ustawy, ponoszonych przez rodziny wspierające.
5. Współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym.

6. Sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny dla wojewody.
7. Prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.

Zgodnie z art. 176 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań własnych gminy należy opracowanie i realizacja trzyletniego gminnego programu wspierania rodziny. W świetle założeń wyżej cytowanej ustawy pomoc dziecku i jego rodzinie powinna mieć charakter interdyscyplinarny i być udzielana przez właściwych specjalistów w ramach zintegrowanego lokalnego systemu.

Realizowane w ramach gminnego programu wspierania rodziny zadania koncentrować się będą nie tylko na dziecku, ale na całej rodzinie, również w sytuacjach, gdy dziecko umieszczone zostanie poza rodziną biologiczną, w celu odzyskania przez nią funkcji opiekuńczej.

Rodzina jako podstawowa komórka życia społecznego jest pierwszym i najważniejszym środowiskiem wychowawczym dziecka, kształtującym jego osobowość, system wartości, poglądy, styl życia. Sprawowanie władzy rodzicielskiej polega głównie na opiece i wychowaniu dziecka oraz dbałości o jego prawidłowy rozwój, ochronę zdrowia, umożliwienie edukacji oraz rozwijanie talentów. Powinna ona przede wszystkim chronić interes dziecka oraz realizować w praktyce zasadę ochrony jego dobra. Dziecko pozostaje pod władzą rodzicielską do pełnoletności tj. do ukończenia 18 roku życia. Instytucja władzy rodzicielskiej ma służyć przede wszystkim ochronie dobra dziecka.

Prawidłowemu funkcjonowaniu rodziny może zagrażać szereg czynników, wśród których istotną rolę odgrywają zjawiska patologiczne. Ich oddziaływanie czyni daną rodzinę dysfunkcjonalną, czyli taką, która nie potrafi sprostać swoim obowiązkom względem dzieci i innych członków rodziny oraz nie potrafi pomyślnie rozwiązywać swoich problemów i sytuacji kryzysowych. Problemy występujące w takiej rodzinie często są złożone i wymagają interdyscyplinarnych rozwiązań. Alkoholizm, narkomania, przemoc, niewydolność w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych to główne problemy dezorganizujące życie rodzin, którym często towarzyszy również problem ubóstwa czy długotrwałego bezrobocia. Są one najczęściej występującą przyczyną niedostosowania społecznego dzieci.

W przypadku dezorganizacji rodzina nie jest w stanie realizować podstawowych zadań, role wewnątrzrodzinne ulegają zaburzeniu, a zachowania poszczególnych członków rodziny stają się coraz bardziej niezgodne z normami prawnymi, moralnymi oraz oczekiwaniami społecznymi. Dlatego, jeżeli w funkcjonowaniu rodziny pojawiają się dysfunkcje, instytucje i służby zobligowane do wspierania rodziny zobowiązane są do podjęcia na jej rzecz określonych działań. Rodziny dysfunkcyjne wymagają stałego monitorowania przez pracowników socjalnych, pedagogów szkolnych, pracowników przychodni medycznych, policji, kuratorów sądowych i przedstawicieli innych instytucji, które mają kontakt z rodziną.

Celem polityki prorodzinnej państwa z punktu widzenia ochrony dobra dziecka jest wspieranie i pomoc ukierunkowana na przezwyciężenie trudności i usamodzielnienie poprzez wskazanie sposobów wyjścia z sytuacji kryzysowej i odpowiednie wsparcie materialne. Organizując różnorodne formy wsparcia na rzecz rodziny wieloproblemowej, należy kierować się zasadą podstawowej roli rodziny w rozwoju dziecka. Zamiast zastępować rodzinę w jej funkcji opiekuńczo - wychowawczej, należy ją wspierać i wspomagać tak, aby przywrócić prawidłowe funkcjonowanie. Stąd założeniem Programu jest wsparcie rodziny, już na etapie, gdy problemy się zaczynają oraz eliminowanie takich sytuacji, kiedy dziecko musi opuścić własną rodzinę.

3. Diagnoza społeczna.

Gmina Chorkówka jest gminą wiejską położoną w województwie podkarpackim, w powiecie krośnieńskim, liczy 14 sołectw, w których na dzień 31.12.2014 roku zamieszkiwało 13 396 mieszkańców.

Lokalna diagnoza społeczna dotycząca dysfunkcyjności rodzin w zakresie pełnienia funkcji opiekuńczo-wychowawczych została dokonana w oparciu o dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Chorkówce.

Rodziny z dysfunkcjami opiekuńczo-wychowawczymi stanowią znaczną część beneficjentów pomocy społecznej. Najczęściej niezaradność rodziny w opiece i wychowaniu własnych dzieci łączy się z dysfunkcjami takimi jak: przemoc domowa, uzależnienia, zaburzenia równowagi systemu rodzinnego w sytuacjach kryzysowych, problemy w pełnieniu ról rodzicielskich, małżeńskich i zawodowych. Dysfunkcje te wynikają głównie z niedojrzałości emocjonalnej, problemów we

współżyciu z innymi ludźmi, niezaradności w prowadzeniu gospodarstwa domowego, nieumiejętności gospodarowania budżetem domowym, błędów wychowawczych w środowisku rodzinnym i problemów w środowisku zawodowym. Istotną rolę zgodną z polityką społeczną państwa odgrywa praca socjalna w połączeniu ze wsparciem finansowym lub rzeczowym. To pracownicy socjalni są pierwszymi osobami, które mają bezpośredni kontakt z rodziną w środowisku. Dopiero po zdiagnozowaniu problemów w rodzinie, pracownik socjalny wnioskuję o przydzielenie rodzinie asystenta rodziny w celu bezpośredniej pracy z nią.

Asystent rodziny podejmuje działania na rzecz rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Chorkówce zatrudnia jednego asystenta rodziny w pełnym wymiarze czasu pracy. Liczba rodzin, z którymi asystent rodziny może prowadzić pracę jest uzależniona od stopnia trudności i wykonywanych zadań, jednak nie może przekroczyć jednocześnie 15 rodzin. Na uwagę zasługuje fakt, iż wspieranie rodziny prowadzone jest za zgodą i z aktywnym udziałem jej członków, z uwzględnieniem zasobów własnych oraz źródeł wsparcia zewnętrznego.

Zadaniem ustawowym gminy jest wprowadzenie asystenta rodziny do bezpośredniej pracy z rodziną przeżywającą trudności. Asystent rodziny zajmuje się wyłącznie pomocą i pracą z rodziną. Celem pracy asystenta jest osiągnięcie przez rodzinę podstawowego poziomu stabilności życiowej, która umożliwi jej prawidłowe wychowanie dzieci. Rolą asystenta rodziny nie jest powielanie pracy pracownika socjalnego, którego zadanie polega między innymi na systematycznej diagnozie środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym i udzielanie im odpowiedniego wsparcia. Asystent rodziny kierowany jest do pracy tylko z tymi rodzinami, w których sytuacja dziecka małoletniego wymaga wsparcia zewnętrznego. Koniec współpracy ustaje wówczas gdy rodzina osiągnie samodzielność i prawidłowo wykonuje funkcje opiekuńczo – wychowawcze. Asystent rodziny służy rodzinom wsparciem informacyjnym, instrumentalnym, emocjonalnym. Zajmuje się pedagogizacją rodziców poprzez dostarczanie wiedzy o celach, zadaniach, metodach, środkach i uwarunkowaniach procesu wychowania oraz modelowania. Prowadzi treningi umiejętności opiekuńczo-wychowawczych. Asystent udziela wsparcia w zakresie wzmacniania więzi wewnątrzrodzinnych, towarzyszy rodzinom podczas załatwiania spraw urzędowych, informuje o możliwych do uzyskania formach pomocy. Rola asystenta rodziny zaczyna się już

na etapie profilaktyki i polega na aktywnym wspieraniu rodziny. Asystent rodziny zajmuje się niezależnie od pracowników socjalnych wyłącznie pomocą i pracą z rodziną. Głównym celem asystenta rodziny jest niedopuszczenie do oddzielenia dzieci od rodziny oraz podjęcie działań zmierzających do zażegnania kryzysu w rodzinie. Praca asystenta rodziny ma charakter kompleksowy. Osoba pełniąca funkcję asystenta rodziny motywuje do podejmowania działań mających na celu rozwiązanie podstawowych problemów socjalnych rodziny (mieszkaniowych, materialnych, zdrowotnych itp.), a także wspiera w podejmowaniu aktywności społecznej i zawodowej. Asystent rodziny reaguje na sygnały wskazujące na powstawanie w rodzinie problemów związanych z jej prawidłowym funkcjonowaniem. Praca asystenta rodziny zgodnie z założeniami ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej jest realizowana również w przypadku umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej, wówczas asystent uczestniczy we wszystkich działaniach podejmowanych na rzecz powrotu dziecka do rodziny biologicznej. W 2024 r. wsparciem asystenta rodziny objętych było 16 rodzin, w których łącznie było 31 dzieci. Z dwoma rodzinami asystent zakończył współpracę.

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań własnych gminy należy również współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, albo w rodzinnym domu dziecka. Gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej ponosi odpowiednio wydatki w wysokości:

- 10 % wydatków na opiekę i wychowanie dziecka w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- 30 % wydatków na opiekę i wychowanie dziecka drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- 50 % wydatków na opiekę i wychowanie dziecka w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

W placówkach opiekuńczo-wychowawczych i pieczy zastępczej w 2024 r. przebywało łącznie 8 dzieci z terenu Gminy Chorkówka. Na wydatki związane z opieką i wychowaniem dzieci umieszczonych w rodzinie zastępczej lub placówce opiekuńczo-wychowawczej w 2024 r. Gmina wydatkowała kwotę 69 548,36 zł.

Tabela 1: Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny

Wyszczególnienie	2022	2023	2024
Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny	14	18	16
Liczba rodzin, z którymi asystent zakończył współpracę – ogółem, z tego:	1	4	2
- ze względu na osiągnięcie celów	1	3	2
- ze względu na zaprzestanie współpracy przez rodzinę	0	0	0
- inne powody	0	1	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Chorkówce

Zadania ujęte w Programie zmierzają w kierunku wspierania rodziny przeżywającej trudności, celem przywrócenia zdolności do wypełniania prawidłowych ról społecznych. Do określenia zadań Programu niezbędna jest analiza danych o rodzinach z terenu Gminy Chorkówka objętych wsparciem tutaj. Ośrodka.

Tabela nr 2: Rzeczywista liczba rodzin objętych pomocą społeczną w 2024 roku.

Wyszczególnienie	Liczba osób którym przyznano świadczenie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Świadczenia przyznane w ramach zadań zleconych i zadań własnych	244	173	388

Świadczenia przyznane w ramach zadań zleconych (specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania)	4	4	14
Pomoc w postaci pracy socjalnej	x	162	365

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Chorkówce.

Tabela nr 3: Powody przyznania świadczeń z pomocy społecznej w 2024 r.

L.p.	Wyszczególnienie	Liczba rodzin
1.	Ubóstwo	104
2.	Niepełnosprawność	85
3.	Długotrwała lub ciężka choroba	87
4.	Bezrobocie	82
4.	Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, w tym:	34
	- rodziny wielodzietne	3
	- rodziny niepełne	1
6.	Alkoholizm	16
7.	Zdarzenie losowe	1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Chorkówka.

Powyższe dane wskazują, że kwestia ubóstwa jest czynnikiem dominującym w strukturze udzielania pomocy, kolejnymi przeważającymi powodami są: niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba oraz bezrobocie.

Tabela nr 4: Udzielone świadczenia z zakresu pomocy społecznej w 2024 roku:

Wyszczególnienie	Liczba rodzin	Liczba świadczeń	Kwota w zł
Zasiłek stały	46	484	415 759,19
Zasiłek okresowy	64	467	204 585,13
Zasiłek celowy	88	154	79 933,94
Zasiłek celowy na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego	1	1	1 000,00
Program „Posiłek w szkole i w domu na lata 2019-2023”, w tym:	120	5659	200 594,57
pomoc finansowa	110	793	158 200,00
posiłek	35	8540	42 394,57
Usługi opiekuńcze	16	4866	179 224,50
Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi	4	1496	51 730,46
Pobyt w domu pomocy społecznej	7	77	335 329,21

Zródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Chorkówce.

Dodatkową formę pomocy dla rodzin stanowią również świadczenia rodzinne i fundusz alimentacyjny. Budżety domowe rodzin znacząco zasilają świadczenia wychowawcze 500+. Informacja o przyznanych świadczeniach przedstawia poniższa tabela.

Tabela nr 5: Świadczenia dla rodzin zrealizowane w 2024 roku.

Wyszczególnienie	Liczba świadczeń	Kwota w zł
Świadczenia rodzinne	14 181	8 221 027,09
Fundusz alimentacyjny	715	362 289,00
Świadczenia rodzicielskie	323	298 272,20
Jednorazowe świadczenie „Za życiem”	1	4.000,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Chorkówce.

4. Analiza SWOT

Opracowana diagnoza, a także potrzeby i oczekiwania zgłaszane przez osoby działające w obszarze wsparcia rodziny umożliwiły sporządzenie analizy SWOT, która określa mocne i słabe strony, a także szanse i zagrożenia systemu wsparcia rodziny w Gminie Chorkówka.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
-działalność na rzecz rodzin instytucji oraz placówek oświatowych: otwartość na współpracę, realizacja programów profilaktycznych oraz rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu”; -obowiązujące akty prawne, programy oraz strategie;	-bierna postawa wobec problemów występujących w rodzinie, niechęć do nawiązywania współpracy z placówkami świadczącymi pomoc rodzinie; -niewielkie zaangażowanie rodzin we współpracę z asystentem rodziny, a w szczególności rodzin zobowiązanych postanowieniem sądu;

-dobrze przygotowana i stale doskonaląca umiejętności zawodowe kadra instytucji działających na rzecz rodziny; -dobra współpraca z instytucjami działającymi na rzecz rodziny; -poparcie działań i współpraca ze środowiskiem lokalnym, samorządem gminnym; -doświadczenie, wiedza i znajomość zasobów środowiska lokalnego przez pracowników socjalnych, funkcjonariuszy policji, pedagogów szkolnych i pracowników instytucji pracujących z rodzinami; -bogata oferta zajęć dla dzieci, młodzieży, dorosłych oferowana przez Centrum Kultury Czytelnictwa i Sportu, działalność Świetlic profilaktycznych na terenie Gminy; -prowadzenie pracy socjalnej i możliwość współpracy z asystentem rodziny;	- utrudniony dostęp do poradnictwa specjalistycznego (psycholog, mediator rodzinny, psychiatra dziecięcy); - roszczeniowość i brak współpracy ze strony rodziny w zakresie rozwiązywania problemów; -niewielkie zainteresowanie rodzi z problemami, oferowanymi formami pomocy w procesie wychowawczym; -brak na terenie gminy placówki wsparcia dziennego; -brak pozytywnych wzorców osobowych w rodzinach dysfunkcyjnych; -brak mieszkań socjalnych;
SZANSE	ZAGROŻENIA
-dalszy rozwój współpracy pracowników pomocy społecznej z innymi instytucjami świadczącymi pomoc na rzecz rodziny; -wzrost świadomości i wiedzy na temat wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczej przez rodziców; -dalsze podnoszenie kwalifikacji zawodowych pracowników instytucji pomocowych;	-rosnąca ilość zadań przekazywanych do realizacji samorządom gminnym w stosunku do możliwości kadrowych; -niestabilność prawa dotyczącego polityki społecznej, częste zmiany przepisów i trudności w ich interpretacji; -osłabienie wartości i norm społecznych; - zanikające więzi rodzinne;

-aktywizacja bezrobotnych członków rodzin dysfunkcyjnych; -wzrost umiejętności korzystania przez rodzinę z różnych form pomocy;	-wzrost patologicznych zachowań wśród dzieci i młodzieży, konsumpcjonizm, agresja; -uzależnienia od alkoholu, narkotyków, środków odurzających i uzależnienia behawioralne;
--	--

II. POSTANOWIENIA PROGRAMOWE

1. Podstawy prawne działań ujętych w Programie

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483 z późn.zm.) jest najważniejszym aktem prawnym regulującym wszystkie aspekty życia naszego społeczeństwa. Jest to akt prawny najwyższej wagi, któremu powinny być podporządkowane ustawy i rozporządzenia dotyczące różnych sfer życia społecznego. Instytucja rodziny w Polsce regulowana jest przez wiele aktów prawnych, jednak akt nadrzędnym jest właśnie Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej, która stanowi, iż małżeństwo, macierzyństwo i rodzicielstwo znajdują się pod szczególną ochroną i opieką Rzeczypospolitej Polskiej. Ponadto do najważniejszych aktów prawnych regulujących treść Programu oraz wpływających na jego realizację należą:

- 1) ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej;
- 2) ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej;
- 3) ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej;
- 4) ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi;
- 5) ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii;
- 6) ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wspieraniu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”;
- 7) ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy;
- 8) ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym.

2. Adresaci Programu

Program skierowany jest przede wszystkim do wszystkich rodzin wychowujących dzieci na terenie Gminy Chorkówka, w szczególności tych

przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej oraz zagrożonych umieszczeniem dzieci w pieczy zastępczej. Program adresowany jest również do rodzin, którym Sąd ograniczył władzę rodzicielską lub które zostały pozbawione władzy rodzicielskiej, a także tych których dzieci przebywają już w pieczy zastępczej. Jego realizacja polegać będzie na zasadach współdziałania w koalicji z partnerami środowiska lokalnego, tj. instytucje państwowe, samorządowe, służba zdrowia, organizacje pozarządowe oraz innymi podmiotami, które specjalizują się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny. Dzięki wspólnie podejmowanym działaniom dopracowane zostaną odpowiednie warunki i możliwości do wszechstronnej i skutecznej pomocy rodzinie.

Wszystkie dzieci i rodziny objęte pomocą wymagają ochrony ich praw i wolności oraz wsparcia dla zapewnienia harmonijnego rozwoju i przyszłej samodzielności życiowej. Szczególnej uwagi wymagają dzieci z rodzin niewydolnych wychowawczo. Niewydolność rodziców zaburza zaspokajanie podstawowych potrzeb rozwojowych dziecka. Prowadzi do niepowodzeń szkolnych oraz wykluczenia społecznego. Rodzina wypełniając swoją funkcję wychowawczą wpływa na jakość życia młodego pokolenia, jego prawidłowy rozwój emocjonalny i intelektualny.

3. Czas i miejsce realizacji Programu

Program będzie realizowany na terenie Gminy Chorkówka w latach 2025 - 2027. Działania zaplanowane do realizacji będą wprowadzane w formie ciągłej. Realizowane działania będą prowadzone we współpracy ze wszystkimi podmiotami realizującymi działania na rzecz rodzin z terenu Gminy Chorkówka zgodnie z bieżącymi potrzebami.

4. Cele Programu i zadania w zakresie wspierania rodziny.

1. Cel strategiczny:

Wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej w procesie przywracania ich zdolności do prawidłowego funkcjonowania.

2. Cele szczegółowe:

4.2.1 Diagnozowanie i analiza środowisk rodzinnych:

- Prowadzenie pracy socjalnej polegającej na rozpoznaniu deficytów w zakresie pełnienia ról rodzicielskich, zaniedbań względem dzieci oraz ocenie sytuacji dziecka w rodzinie, w środowisku szkolnym i rówieśniczym;
Czas realizacji 2025 – 2027;
Wskaźniki: ilość przeprowadzonych analiz rodzin z dziećmi przez pracowników socjalnych;
Podmiot realizujący: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Chorkówce;
- Konsultacje ze specjalistami w celu sprecyzowania czynników mających wpływ na dysfunkcjonalność rodziny;
Czas realizacji 2025 – 2027;
Wskaźniki: ilość spotkań z pedagogami, kuratorami rodzinnymi, Ilość wniosków do sądu z prośbą o wgląd w sytuację rodziny;
Podmiot realizujący: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Chorkówce, placówki oświatowe z terenu Gminy, Posterunek Policji w Chorkówce, zakłady opieki zdrowotnej z terenu Gminy, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Chorkówce.

4.2.2 Pomoc w opiece i wychowaniu dziecka w rodzinach dysfunkcyjnych:

- Umożliwienie rodzinom korzystanie z pomocy asystenta rodziny,
Czas realizacji 2025 – 2027;
Wskaźniki: liczba rodzin objętych wsparciem ze strony asystenta rodziny;
Podmiot realizujący: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Chorkówce;
- Pomoc rodzinom przeżywającym trudności opiekuńczo-wychowawcze w dostępie do specjalistycznego poradnictwa psychologicznego, pedagogicznego, terapeutycznego oraz prawnego;
Czas realizacji 2025 – 2027;
Wskaźniki: liczba dzieci, które skorzystały z różnych form pomocy;
Podmiot realizujący: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Chorkówce, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Krośnie, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Krośnie;
- Zabezpieczenie środków na pobyt dziecka w placówkach opiekuńczo-wychowawczych i w pieczy zastępczej;
Czas realizacji 2025 – 2027;

Wskaźniki: pokrycie kosztów pobytu dziecka w placówkach opiekuńczo-wychowawczych i w pieczy zastępczej;

Podmiot realizujący: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Chorkówce, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Krośnie;

- Dążenie do reintegracji rodzin, z których dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej, w odbudowaniu odpowiedniego środowiska wychowawczego z poprawnymi relacjami i rolami, pozwalającymi na powrót dzieci do rodziny biologicznej;

Czas realizacji 2025 – 2027;

Wskaźniki: liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej, liczba dzieci, które

wróciły do rodziny biologicznej;

Podmiot realizujący: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Chorkówce, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Krośnie.

4.2.3 Zapewnienie rodzinom stabilizacji i poczucia bezpieczeństwa socjalnego:

- Zapewnienie pomocy finansowej, rzeczowej oraz usługowej rodzinom przeżywającym trudności;

Czas realizacji 2025 – 2027;

Wskaźniki: liczba rodzin, którym przyznano świadczenia z pomocy społecznej; liczba dzieci dożywianych; liczba dzieci, które skorzystały z kolonii; liczba dzieci, które skorzystały z różnych form pomocy;

Podmiot realizujący: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Chorkówce;

- Współpraca z instytucjami świadczącymi pomoc na rzecz rodzin dysfunkcyjnych np. Sąd, policja, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna;

Czas realizacji 2025 – 2027;

Wskaźniki: ilość spotkań; formy współpracy; liczba rodzin, które skorzystały z różnych form pomocy;

Podmiot realizujący: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Chorkówce;

- Zapewnienie członkom rodziny możliwości korzystania z pomocy specjalistów, terapii indywidualnych lub grupowych w różnorodnych zakresach dysfunkcji;

Czas realizacji 2025 – 2027;

Wskaźniki: ilość spotkań; ilość udzielonych porad; ilość kontraktów socjalnych; liczba rodzin objętych pomocą asystenta rodziny;

Podmiot realizujący: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Chorkówce, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Krośnie, Zakłady opieki zdrowotnej z terenu Gminy Chorkówka, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Krośnie.

4.2.4 Zapobieganie powstania sytuacji kryzysowych prowadzących do dysfunkcyjności rodzin:

- Monitorowanie sytuacji rodzin zagrożonych dysfunkcjami;

Czas realizacji 2025 – 2027;

Wskaźniki: liczba rodzin z dziećmi przeżywających trudności objętych wsparciem; liczba dzieci w rodzinach objętych wsparciem; liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny; liczba dzieci w rodzinach objętych wsparciem asystenta rodziny; liczba rodzin z dziećmi objętych działaniami w zakresie przeciwdziałania przemocy

Domowej; liczba dzieci w rodzinach objętych działaniami w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej;

Podmiot realizujący: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Chorkówce, Zespół Interdyscyplinarny w Gminie Chorkówka, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Chorkówce, Posterunek Policji w Chorkówce;

- Świadczenie pracy socjalnej polegającej na wzmacnianiu lub odzyskiwaniu przez rodzinę zdolności do pełnienia prawidłowych funkcji rodziny;

Czas realizacji 2025 – 2027;

Wskaźniki: liczba rodzin z dziećmi objętych pomocą społeczną; liczba rodzin z dziećmi korzystających z posiłku; liczba dzieci korzystających z posiłku; liczba rodzin z dziećmi korzystających z zasiłków celowych na zakup żywności; liczba rodzin z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi objętych pracą socjalną; liczba dzieci w rodzinach z trudnościami opiekuńczo- wychowawczymi objętych pracą socjalną;

Podmiot realizujący: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Chorkówce;

- Doskonalenie zawodowe pracowników instytucji i podmiotów zajmujących się pomocą dziecku i rodzinie;

Czas realizacji 2025 – 2027;

Wskaźniki: liczba odbytych szkoleń w ramach podnoszenia kompetencji zawodowych o tematyce związanej z szeroko rozumianą pracą z rodziną; liczba pracowników, uczestniczących w szkoleniach;

Podmiot realizujący: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Chorkówce, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Chorkówce, Placówki oświatowe z terenu Gminy Chorkówka, Zakłady opieki zdrowotnej z terenu Gminy Chorkówka.

5. Zakładane rezultaty realizacji Programu.

Wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych to zespół planowych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania tych funkcji. Skuteczna pomoc może być osiągnięta przez współpracę wszystkich osób, instytucji, organizacji pracujących z dziećmi i rodzinami. Realizacja celów Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2025 – 2027 pozwoli na:

- 1) wzmocnienie działań profilaktycznych w rodzinach przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej;
- 2) zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych rodzin celem zapobiegania powstawaniu sytuacji kryzysowych;
- 3) wprowadzenie różnorodnych form środowiskowej pomocy w opiece i wychowaniu dzieci;
- 4) poprawa i wzrost jakości w zakresie funkcjonowania rodziny;
- 5) wzrost świadomości społeczeństwa na temat prawidłowego funkcjonowania rodziny i poprawnych relacji rodzinnych;
- 6) umożliwienie dzieciom umieszczonym w pieczy zastępczej powrotu do rodziny biologicznej poprzez przywrócenie jej prawidłowych funkcji;
- 7) podniesienie profesjonalizmu osób niosących pomoc w rodzinie;
- 8) podniesienie kompetencji i skuteczności podejmowanych działań pomocowych;
- 9) doskonalenie i rozwój efektywnej współpracy pomiędzy instytucjami i organizacjami pracującymi i działającymi na rzecz dzieci, młodzieży, rodzin.

- 10) wzmocnienie roli oraz funkcji rodziny biologicznej;
- 11) wzmocnienie przynależności i bezpieczeństwa dzieci w rodzinie;
- 12) wzrost umiejętności opiekuńczo-wychowawczej rodziny;
- 13) przeciwdziałanie marginalizacji i degradacji społecznej rodziny;
- 14) zmniejszenie liczby dzieci wymagających umieszczenia w pieczy zastępczej;
- 15) rozwój aktywnej współpracy pomiędzy instytucjami i organizacjami realizującymi Program.

6. Realizatorzy i Programu.

1. Gminny Program Wspierania Rodziny realizowany będzie przez:

- 1) Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Chorkówce;
- 2) Urząd Gminy Chorkówka;
- 3) Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Chorkówce;
- 4) Zespół Interdyscyplinarny w Gminie Chorkówka;
- 5) Placówki oświatowe z terenu Gminy Chorkówka;
- 6) Zakłady opieki zdrowotnej z terenu Gminy Chorkówka;
- 7) Posterunek Policji w Chorkówce;
- 8) Instytucje i organizacje prowadzące działania na rzecz dzieci i rodziny.

2. Partnerzy realizacji Programu:

- 1) Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Krośnie;
- 2) Powiatowy Urząd Pracy w Krośnie;
- 3) Sąd Rejonowy w Krośnie III Wydział Rodzinny i Nieletnich oraz Kuratorzy zawodowi i społeczni;
- 4) Gminne Centrum Kultury Czytelnictwa i Sportu w Chorkówce;
- 5) Organizacje pozarządowe;
- 6) Parafie w gminie Chorkówka.

Koordynatorem działań związanych z realizacją programu jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Chorkówce.

III. POSTANOWIENIA OGÓLNE

1. Zasady finansowania.

W realizacji działań programowych stosowane będą mechanizmy finansowe pozwalające na najskuteczniejsze i najpełniejsze wykonywanie założonych celów. Środki na realizację Programu pochodzić będą z:

- budżetu Gminy,
- budżetu Państwa,
- środków zewnętrznych.

2. Monitoring i ewaluacja Programu.

Koordynatorem Programu jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Chorkówce. Gminny Program Wspierania Rodziny jest dokumentem otwartym i długofalowym. Będzie podlegał ewaluacji i monitoringowi w zależności od występujących potrzeb rozpoznawanych i ustalanych przez podmioty zajmujące się problemami rodziny. Ewaluacja będzie miała charakter usprawniający i wskazujący kierunki ewentualnych zmian w zapisach w Programie. Pozwoli na efektywność i skuteczność przyjętych założeń oraz sposobu wydatkowania środków przeznaczonych na ich realizację. Monitoring pozwoli na analizę i ocenę zebranych informacji i planowanie dalszych działań oraz doskonalenie dotychczas ustalonych. Będzie opierał się przede na gromadzeniu i analizowaniu danych będących w posiadaniu Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Chorkówce. Działania wyznaczone do realizacji będą obszarami podlegającymi monitorowaniu.

Przedmiotem ewaluacji Programu będzie ocena skuteczności realizowanych zadań dokonana w oparciu o analizę wartości osiągniętych wskaźników ich realizacji. Monitoring pozwoli na analizę i ocenę zebranych informacji, zaplanowanie dalszych działań (w przypadku pojawienia się nowych potrzeb) oraz ewentualnego doskonalenie działań dotychczas realizowanych.

Zgodnie z art. 179 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, w terminie do dnia 31 marca każdego roku Wójt Gminy Chorkówka składa Radzie Gminy Chorkówka roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawia potrzeby związane z realizacją zadań.

IV. PODSUMOWANIE

Gminny Program zakłada tworzenie sprzyjających warunków do poprawy życia rodzin i dzieci. Niezbędne jest systematyczne podnoszenie świadomości społecznej w zakresie przyczyn i skutków dysfunkcji oraz promowanie rodzinnego stylu życia. Aby osiągnąć zamierzone cele w realizację programu powinny włączyć się aktywne instytucje, placówki i organizacje, które swoimi działaniami wspierają dzieci i rodziny. Spodziewanym efektem realizacji Programu ma być polepszenie sytuacji dziecka i rodziny, poczucie bezpieczeństwa socjalnego, ograniczenie patologii społecznej, zminimalizowanie negatywnych zachowań oraz stworzenie skutecznego systemu wsparcia dla dziecka i rodziny.